STUURMANSKUNST VAN DE PVDA

Partijgenoten,

Vandaag praten wij over de toekomst van de PvdA als ledenpartij. Het beeld van de PvdA; achterstallig onderhoud en een fundamentele erosie van onze vereniging is aan de orde. Hierin lag ruim twee jaar geleden ook mijn motivatie voor mijn ambitie tot het vervullen van het voorzitterschap van onze partij. Het gaat om een metamorfose naar een moderne ledenorganisatie met een stimulerende inbreng in het openbare debat. Een open netwerk waarin kennismobilisatie en debat via moderne media wordt ondersteund. Waar je natuurlijk ook gewoon elkaar kunt ontmoeten op georganiseerde bijeenkomsten.
Deze modernisering is al werkende weg op gang gebracht. Het bestuur kreeg hiervoor van jullie het vertrouwen en maakte een ambitieus werkplan dat ten dele is uitgevoerd. Voor de verantwoording hiervan sta ik hier nu niet.

Op 5 september 2000 knalde het dagelijks bestuur uit elkaar. De onderlinge verhoudingen waren in hoog tempo zo verziekt dat we niet samen verder konden. Er waren types in het bestuur die deze rups geen vlinder wilden laten worden. De keuze voor als worm de grond in? Nee daar paste ik voor. Een groot gevoel van onmacht en tekortschieten hebben we helaas moeten voelen. Het spijt me dat het zo is gelopen.
Ik heb mij bij het overdragen van mijn taken verzekerd van de mogelijkheid tot het spreken op dit congres om dit zelf tegen jullie te kunnen zeggen. Het onderscheid tussen opstappen en taken overdragen was voor mij van meer dan symbolisch van belang. Op deze manier ga je niet met een gekozen voorzitter om. Een ding is zonneklaar; deze platte machtspolitiek heeft alleen maar verliezers opgeleverd. Maar het conflict heeft ook blootgelegd dat de partij echt aandacht moet hebben voor het versterken van haar bestuur en voor het beter verankeren van de partijdemocratie.

De keuze van het congres in februari 1999 was duidelijk; we blijven een partij voor, van en met leden. Met een uitnodigend gebaar naar iedereen die mee wil doen. Van een sociaal democratische partij mag je ook geen andere keuze verwachten.

Nog maar net 1 jaar geleden, 17 februari 2000, hadden we een succesvolle bijeenkomst van de kenniscentra. Een veelbelovende ontwikkeling, met hierop goede reacties in de partij en de media. Versterking van de kenniscentra is een van de pijlers voor de modernisering van onze vereniging. De kenniscentra maken het slaan van een nieuwe brug tussen leden en vertegenwoordigers mogelijk. Naast de brug van de afdelingen die we aan het renoveren zijn. We hebben daarmee een partijstructuur die rechtstreeks aansluit bij nationale en Europese politieke thema's. Congres; bouw de liggende fundamenten uit. En, zorg ervoor dat de kenniscentra een eigen basis aan de agenda kunnen geven.
Een verantwoordelijkheidsverdeling met inhoudelijke portefeuilles in het dagelijks bestuur is niet voor herhaling vatbaar. Het liefste leg ik de verantwoordelijkheid over de agendering bij de partijvoorzitter. Die heeft immers als geen ander er belang bij om de partij met debat aan haar trekken te laten komen. Bovendien moet een kenniscentrum de bevoegdheid hebben om een uitspraak van het Forum te krijgen als een debat vraagt om een partijstandpunt. Nu bemoeit Den Haag zich teveel met de agendering. Neem nu Schiphol. De commissie De Zeeuw brengt een advies uit over de toekomst van de luchthaven. De commissie pleit voor privatisering. Het partijbestuur heeft daar niet in afrondende zin over gesproken. Nu wordt met het advies van de commissie geschermd door Tineke Netelenbos als bewijs dat de partij ook achter het idee van privatisering staat. Inmiddels zet Schiphol al in op 7 landingsbanen. Een overtrokken ambitie, met een veel te grote milieudruk op een dichtbevolkt gebied. Een dergelijk bedrijf de vrije hand geven? Tineke, ik zou zeggen, blijf nog maar even moederen over onze nationale luchthaven. Ook al koopt een congres geen straaljagers, onze partij kan zich hierover ter plekke uitspreken.
Er zijn meer politiek actuele kwesties waarover dit congres besluiten gaat nemen. Gelukkig zijn we het regentendom al lang voorbij, dus het kan vandaag en morgen nog spannend worden.

Partijgenoten, de partij heeft net als de Nederlandse samenleving behoefte aan modern leiderschap. Leidersschap dat vraagt om politici die vanuit gelijkwaardigheid het gesprek aan kunnen gaan met de leden, met sympathisanten en met de kiezer, die in huis tuin en keukentaal moet snappen waar we het over hebben. Een gesprek moet daarbij een andere uitkomst mogen hebben dan die is

geprogrammeerd door een campagne-strateeg. Moderne leiders zijn inhoudelijk overtuigend zonder het monopoliseren van informatie. Politiek leiderschap is een kwaliteit die hand in hand moet gaan met betrokkenheid en emotie. Ook aan de partijvoorzitter moeten we deze eisen stellen; vanuit de eigen persoonlijkheid de communicatie invullen. Je niet verschuilen achter een professioneel masker. We zoeken niet naar een alwetende grote goeroe als voorzitter. De nieuwe voorzitter moet orde op zaken kunnen stellen in de organisatie van de partij. Maar ook in Den Haag zijn is voor de voorzitter van groot belang. Zonder kennis van de politieke ontwikkelingen van binnenuit kun je in je rol als voorzitter niet vervullen. En verder moet de voorzitter natuurlijk gewoon veel in het land zijn; met u in gesprek over politiek, campagnes gaan voeren en werken aan de partijvernieuwing.

Het probleem van de afnemende rol van partijen is taai en fundamenteel van aard. De dans om de macht dreigt een te inhoudsloze mannetjesmakerij te worden. De kracht van ideologisch houvast is tanende; de klassieke basis voor de sociaal democratische beweging. Onze partij zoekt naar een nieuwe basis, die herkenbaar is voor mensen. Een progressief profiel dat de partij een nieuw gezicht geeft. De nieuwe verhoudingen die ontstaan door grootschalige toegankelijkheid van informatie moeten we daarin een plek geven. Onze opvattingen over normen en waarden die gelden in de verhoudingen tussen mensen uitwerken. Ethische kwesties bespreken. Het debat over de beginselen mist herkenbaarheid op deze punten. We moeten echt de moeite doen om de goede toon en boodschap te pakken. Als die er nog niet inzit nemen we meer tijd, maar ga er dan ook echt met z'n allen tegenaan. Uiteraard doe ik daar graag aan mee.

Partijgenoten, ik ga afronden. Jullie krijgen vandaag nog vele sprekers voor jullie kiezen. Bedankt voor alle warme reacties en steun in de afgelopen tijd. De kandidaat voorzitters wens ik veel succes. We komen elkaar zeker weer tegen.